

ความต้องการจำเป็นของการพัฒนาการบริหารวิชาการโรงเรียนมัธยมศึกษา
ในกรุงเทพมหานครตามแนวคิดคุณลักษณะการคิดเชิงบวกของผู้เรียน

A NEEDS ASSESSMENT OF DEVELOPING ACADEMIC MANAGEMENT OF
SECONDARY SCHOOLS BANGKOK BASED ON THE CONCEPT OF STUDENT'S
POSITIVE THINKING CHARACTERISTICS

Received: May 14, 2021

Revised: July 3, 2021

Accepted: July 15, 2021

ธัญมน นวลใจม¹ และ พงษ์ลิขิต เพชรผล²

Thanyamon Naunchome¹ and Ponglikit Petpon²

¹นิสิตระดับมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

²อาจารย์ที่ปรึกษา สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

^{1,2}Faculty of Education, Chulalongkorn University, Thailand

¹Corresponding author, E-mail: Thanyamon.nm@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นของการพัฒนาการบริหารวิชาการโรงเรียนมัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานครตามแนวคิดคุณลักษณะการคิดเชิงบวกของผู้เรียน ประชากร คือ โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่มโรงเรียนที่ 2 จำนวน 5 โรงเรียน ตัวอย่างผู้ให้ข้อมูล จำนวน 332 คน ประกอบด้วย ผู้บริหาร 17 คน ครู 255 คน และนักเรียน 60 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามซึ่งมีค่าความตรงเชิงเนื้อหา (IOC) 0.67 – 1.00 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ การแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต (M) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) และดัชนีความต้องการจำเป็น ($PNI_{Modified}$) ผลการวิจัยพบว่า ลำดับดัชนีความต้องการจำเป็นของการพัฒนาการบริหารวิชาการโรงเรียนมัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานครตามแนวคิดคุณลักษณะการคิดเชิงบวกของผู้เรียน ด้านที่มากที่สุด คือ ด้านการวัดและประเมินผล ($PNI_{Modified} = 0.437$) และด้านที่น้อยที่สุด คือ ด้านการจัดการเรียนการสอน ($PNI_{Modified} = 0.409$)

คำสำคัญ: การพัฒนาการบริหารวิชาการ, คุณลักษณะการคิดเชิงบวกของผู้เรียน, ความต้องการจำเป็น

ABSTRACT

The purpose of this research is to identify the needs of developing academic management of secondary schools Bangkok base on the concept of student's positive thinking characteristics. The population was secondary schools of the secondary educational service area office Bangkok 1 group 2 consisted 5 schools. There were 332 informants consisting of 17 administrators 255 teachers and 60 students. The research instrument was a rating – scaled questionnaire which had an index of item objective congruence (IOC) of 0.67 – 1.00. The data were analyzed by frequency distribution, percentage, mean, standard deviation and $PNI_{Modified}$. The research concludes that the needs with the highest priority is measurement and evaluation ($PNI_{Modified} = 0.437$) and the lowest priority is instructional management ($PNI_{Modified} = 0.409$).

Keywords: Developing Academic Management, Student's Positive Thinking

Characteristics, Priority Needs

บทนำ

ปัจจุบันประเทศไทยเข้าสู่ยุคเศรษฐกิจ 4.0 ที่มุ่งให้ประเทศมีรายได้สูงด้วยการขับเคลื่อนด้านนวัตกรรม ส่งผลให้สภาพสังคมมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วก่อให้เกิดความวิตกกังวลและความเครียดที่เพิ่มมากขึ้น สภาพสังคมหลังนวัตกรรมจึงต้องเป็นระบบสังคมอัจฉริยะที่ขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรมสังคมและสิ่งแวดล้อมเป็นสังคมที่อยู่ดีมีสุข (well – being society) (พฤทธิ ศิริบรรณพิทักษ์, 2563) ระบบการจัดการศึกษาจึงเป็นสิ่งสำคัญที่สุดที่จะพัฒนาคนให้ตอบสนองกับความต้องการของสังคมและเกิดความสอดคล้องกับสภาพสังคมดังกล่าว เพื่อให้สามารถใช้ชีวิตในสังคมหลังนวัตกรรมได้อย่างมีความสุขและมีคุณค่า โดยปัจจัยที่จะทำให้ผู้เรียนเกิดสุขภาวะ (well - being) คือ การคิดเชิงบวก (positive thinking) และใช้ยุทธศาสตร์ทางบวกในการแก้ปัญหา ผู้เรียนจะสามารถเรียนรู้ได้อย่างมีความสุขและมีสุขภาพที่ดี (Seligman, 2006) ผู้เรียนที่มีคุณลักษณะการคิดเชิงบวกจะเป็นบุคคลที่มองโลกในแง่ดี มีความกระตือรือร้น ยึดมั่นในคุณธรรม มีความเชื่อ กล้าเผชิญกับปัญหาและอุปสรรค อดทนอดกลั้น รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น และคิดริเริ่มสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ นำไปสู่การมีชีวิตที่มีความสุข (สุภาภรณ์ ครุสระน้อย, 2560) การสร้างคุณลักษณะการคิดเชิงบวกให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน ประกอบด้วย ความเชื่อมั่นในตนเอง การมีคุณธรรม การมองโลกในแง่ดี ความฉลาดทางอารมณ์ และความคิดสร้างสรรค์ การบริหารวิชาการถือเป็นงานที่สำคัญและเป็นงานหลักในการดำเนินงานของสถานศึกษา เนื่องจากจุดประสงค์แรกในการจัดตั้งสถานศึกษา คือ การจัดการเรียนการสอน และกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อพัฒนาผู้เรียน (นงเยาว์ ธาราตรีสุทธิ,

2530) ดังนั้นการบริหารวิชาการที่จะส่งเสริมให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะการคิดเชิงบวกนำไปสู่การมีสุขภาวะของชีวิตมีความเกี่ยวข้องในด้านการพัฒนาหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน การวัดประเมินผล และการแนะแนว แผนพัฒนาการจัดการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่มโรงเรียนที่ 2 พบว่า มีโรงเรียน 5 แห่ง ได้กำหนดเป้าประสงค์ในการจัดการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาผู้เรียนให้มีสุขภาวะ เพื่อให้สามารถดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างมีความสุข ได้แก่ โรงเรียนวัดบวรนิเวศ กำหนดเป้าประสงค์ที่ต้องการให้ผู้เรียนได้รับการส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพตามความถนัดและความสนใจอย่างมีความสุข โรงเรียนศิลาจารพิพัฒน์และโรงเรียนราชวินิตมัธยม ได้กำหนดเป้าประสงค์ด้านผู้เรียนที่ต้องการให้ผู้เรียนมีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี โรงเรียนโยธินบูรณะก็ได้มีกำหนดเป้าประสงค์ที่ต้องการให้ผู้เรียนเป็นคนดี คนเก่ง และมีความสุข และโรงเรียนศรีอยุธยาในพระอุปถัมภ์ฯ กำหนดเป้าประสงค์ที่ต้องการให้ผู้เรียนมีสุขภาวะที่ดีและมีสุนทรียภาพ จึงจะเห็นได้ว่าโรงเรียนทั้ง 5 แห่ง มีการกำหนดเป้าประสงค์ที่ต้องการให้ผู้เรียนมีสุขภาวะ นำมาซึ่งความสุขในการดำรงชีวิต การจัดการศึกษาของโรงเรียนจึงมีความจำเป็นที่จะต้องกำหนดทิศทางการพัฒนาคุณลักษณะการคิดเชิงบวกของผู้เรียนซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นของการมีสุขภาวะที่ดี โดยผ่านการบริหารวิชาการเตรียมพร้อมเข้าสู่ระบบสังคมอัจฉริยะ นำไปสู่การสร้างสังคมแห่งความสุข

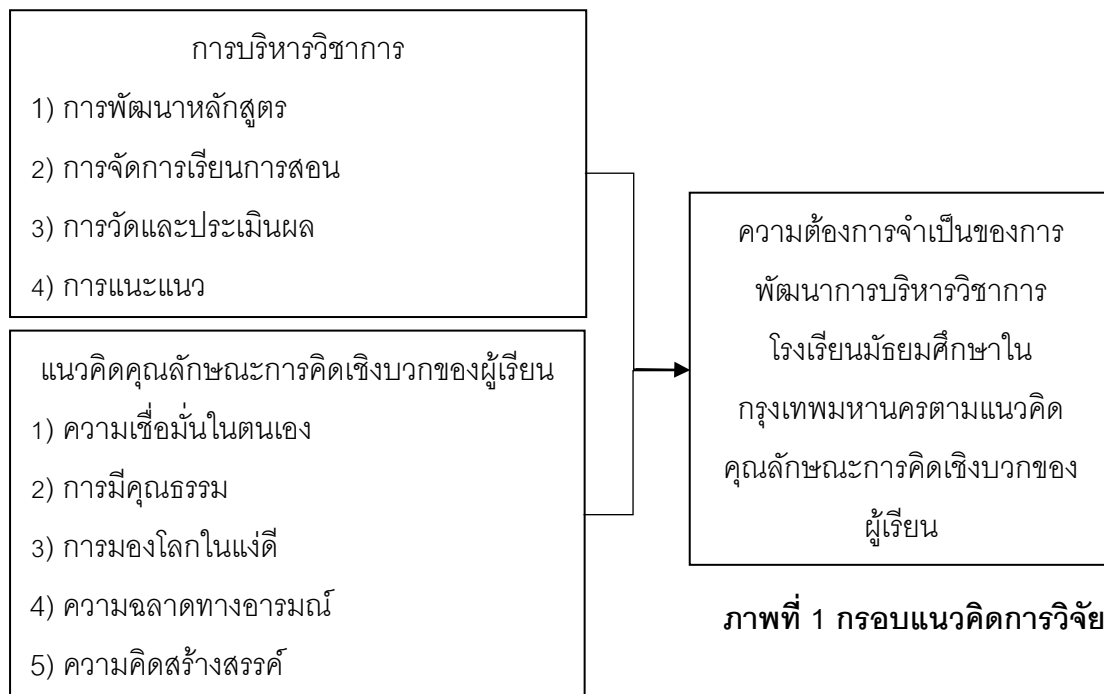
วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นของการพัฒนาการบริหารวิชาการโรงเรียนมัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานครตามแนวคิดคุณลักษณะการคิดเชิงบวกของผู้เรียน

กรอบแนวคิดการวิจัย

จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องด้านการบริหารวิชาการ รวม 29 รายการ โดยวิเคราะห์เนื้อหาเอกสารด้านการบริหารวิชาการจำนวน 11 รายการ และทำการสังเคราะห์ขอบข่ายการบริหารวิชาการที่มีความเกี่ยวข้องกับคุณลักษณะการคิดเชิงบวกของผู้เรียน ซึ่งพบว่า ประกอบด้วย การพัฒนาหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล และการแนะแนว โดยมีหน่วยงานทางการศึกษา 2 หน่วยงาน และนักวิชาการ 2 ท่าน ที่ได้ระบุขอบข่ายงานดังกล่าวไว้ คือ กระทรวงศึกษาธิการ (2550), สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2552), นพพงษ์ บุญจิตราดุลย์ (2551) และรุ่งชัชดาพร เวหะชาติ (2551) นอกจากนี้ได้ทำการวิเคราะห์เนื้อหาเอกสารด้านคุณลักษณะการคิดเชิงบวกของผู้เรียนจำนวน 18 รายการ และทำการสังเคราะห์องค์ประกอบของคุณลักษณะการคิดเชิงบวกของผู้เรียนซึ่งพบว่า ประกอบด้วย ความเชื่อมั่นในตนเอง การมีคุณธรรม การมองโลกในแง่ดี ความฉลาดทางอารมณ์

และความคิดสร้างสรรค์ โดยมีนักวิชาการ 3 ท่าน ที่ได้ระบุองค์ประกอบดังกล่าวไว้ คือ เกียรติวรรณ อมาตยกุล (2544), อ้อม ประนอม (2548) และสุพัตรา สุภาพ (2553) จึงแสดงกรอบแนวคิดการวิจัยดังนี้

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงบรรยาย (descriptive research) มีระเบียบวิธีการวิจัยดังนี้

1. ตัวอย่างผู้ให้ข้อมูล

โรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานครเขต 1 กลุ่มโรงเรียนที่ 2 จำนวน 5 โรงเรียน และตัวอย่างผู้ให้ข้อมูล จำนวน 332 คน ประกอบด้วย ผู้บริหาร 17 คน ครู 255 คน และนักเรียน 60 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการพัฒนาการบริหารวิชาการตามแนวคิดคุณลักษณะการคิดเชิงบวกของผู้เรียน มี 1 ฉบับ แบ่งออกเป็น 3 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบ (check list)

ตอนที่ 2 สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการพัฒนาการบริหารวิชาการโรงเรียนมัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานครตามแนวคิดคุณลักษณะการคิดเชิงบวกของผู้เรียน เป็นแบบตอบสนองคู่ (dual-response format) จำนวน 80 ข้อ โดยแบ่งองค์ประกอบการพัฒนาการบริหารวิชาการ 4 ด้าน มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) 5 ระดับ

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางพัฒนาการบริหารวิชาการโรงเรียนมัธยมศึกษาใน กรุงเทพมหานครตามแนวคิดคุณลักษณะการคิดเชิงบวกของผู้เรียน มีลักษณะเป็นข้อคำถามปลายเปิด

3. ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ

1) ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการบริหารวิชาการและคุณลักษณะการคิดเชิงบวกของผู้เรียนเพื่อนำมาสังเคราะห์กรอบแนวคิดในการวิจัย พร้อมทั้งกำหนดนิยามตัวแปรสำคัญ

2) สร้างแบบสอบถามให้สอดคล้องกับกรอบแนวคิดการวิจัย จากนั้นตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (content validity) โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน และคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (index of item objective congruence: IOC) ตั้งแต่ 0.67 ขึ้นไป ผลการตรวจสอบ พบว่า ข้อคำถามที่มีค่า IOC เท่ากับ 1.00 มีจำนวน 81 ข้อ และข้อที่มีค่า IOC เท่ากับ 0.67 มีจำนวน 8 ข้อ แสดงว่าสามารถนำแบบสอบถามไปใช้ในการเก็บข้อมูลได้ จากนั้นทำการปรับปรุงตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ

3) นำแบบสอบถามมาหาค่าความเที่ยง (reliability) โดยนำไปทดลองใช้กับตัวอย่างผู้ให้ข้อมูลที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับตัวอย่างผู้ให้ข้อมูล 30 คน เพื่อวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient: α) ผลการตรวจสอบ พบว่า ข้อคำถามมีค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.98 อยู่ในระดับดีมาก หมายถึง แบบสอบถามมีความน่าเชื่อถือและสามารถนำไปใช้ได้จริง

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยแจกแบบสอบถามผู้บริหารและครู จำนวน 272 ฉบับ นักเรียน จำนวน 60 ฉบับ และรับคืนแบบสอบถามด้วยตนเอง ได้รับกลับมาจำนวนครบถ้วนสมบูรณ์ คิดเป็นร้อยละ 100

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

1) วิเคราะห์สถานการณ์ภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามด้วยสถิติบรรยาย ได้แก่ ความถี่ และค่าร้อยละ

2) วิเคราะห์สภาพของการพัฒนาการบริหารวิชาการโรงเรียนมัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานครตามแนวคิดคุณลักษณะการคิดเชิงบวกของผู้เรียนด้วยสถิติบรรยาย ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (M) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD)

3) วิเคราะห์ความต้องการจำเป็นของการพัฒนาการบริหารวิชาการโรงเรียนมัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานครตามแนวคิดคุณลักษณะการคิดเชิงบวกของผู้เรียน ด้วยดัชนีความต้องการจำเป็น Modified Priority Needs Index: $PNI_{Modified}$ (สุวิมล ว่องวาณิช, 2558) มีสูตร ดังนี้

$$\text{ดัชนีความต้องการจำเป็น (PNI}_{Modified}) = \frac{\text{ค่าเฉลี่ยของสภาพที่พึงประสงค์ (I)} - \text{ค่าเฉลี่ยของสภาพปัจจุบัน (D)}}{\text{ค่าเฉลี่ยของสภาพปัจจุบัน (D)}}$$

การวิจัยในครั้งนี้ใช้เกณฑ์การพิจารณาโดยการเปรียบเทียบกับค่าเฉลี่ยดัชนีความต้องการจำเป็น ($PNI_{Modified}$) ของการพัฒนาการบริหารวิชาการตามแนวคิดคุณลักษณะการคิดเชิงบวกของผู้เรียน

ผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัยเรื่องความต้องการจำเป็นของการพัฒนาการบริหารวิชาการตามแนวคิดคุณลักษณะการคิดเชิงบวกของผู้เรียน มีผลวิจัย ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นของการพัฒนาการบริหารวิชาการตามแนวคิดคุณลักษณะการคิดเชิงบวกของผู้เรียนในภาพรวม พบว่า การพัฒนาการบริหารวิชาการตามแนวคิดคุณลักษณะการคิดเชิงบวกของผู้เรียนมีค่าเฉลี่ยดัชนีความต้องการจำเป็น ($PNI_{Modified} = 0.425$) โดยด้านการวัดและประเมินผล ($PNI_{Modified} = 0.437$) มีดัชนีความต้องการจำเป็นสูงสุดเมื่อเปรียบเทียบกับค่าเฉลี่ยดัชนีความต้องการจำเป็น และด้านการจัดการเรียนการสอน ($PNI_{Modified} = 0.409$) มีดัชนีความต้องการจำเป็นต่ำสุดเมื่อเปรียบเทียบกับค่าเฉลี่ยดัชนีความต้องการจำเป็น

ตารางที่ 1 ดัชนีความต้องการจำเป็น ($PNI_{Modified}$) ของการพัฒนาการบริหารวิชาการตามแนวคิดคุณลักษณะการคิดเชิงบวกของผู้เรียนในภาพรวม

การพัฒนาการบริหารวิชาการโรงเรียนมัธยมศึกษา ในกรุงเทพมหานครตามแนวคิดคุณลักษณะการ คิดเชิงบวกของผู้เรียน	ดัชนีความต้องการจำเป็น ($PNI_{Modified}$)	ลำดับความ ต้องการจำเป็น
1.การพัฒนาหลักสูตร	0.431	2
2. การจัดการเรียนการสอน	0.409	4
3. การวัดและประเมินผล	0.437	1
4. การแนะแนว	0.424	3
เฉลี่ยรวม	0.425	

2. ผลการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นของการพัฒนาการบริหารวิชาการตามแนวคิดคุณลักษณะการคิดเชิงบวกของผู้เรียนรายด้านย่อย พบว่า

1) ความต้องการจำเป็นของการพัฒนาการบริหารวิชาการตามแนวคิดคุณลักษณะการคิดเชิงบวกของผู้เรียน ด้านการวัดและประเมินผล ($PNI_{Modified} = 0.437$) มีดัชนีความต้องการจำเป็นสูงสุด ในเรื่องการออกแบบเครื่องมือที่ใช้วัดผลการรับรู้ของผู้เรียน ($PNI_{Modified} = 0.451$) โดยมีดัชนีความต้องการจำเป็นสูงสุดของคุณลักษณะการคิดเชิงบวกของผู้เรียนในด้านการมองโลกในแง่ดี ($PNI_{Modified} = 0.495$)

ตารางที่ 2 ดัชนีความต้องการจำเป็น ($PNI_{Modified}$) ของการพัฒนาการบริหารวิชาการตามแนวคิดคุณลักษณะ
การคิดเชิงบวกของผู้เรียน ด้านการวัดและประเมินผล

การบริหารวิชาการ ด้านการวัดและ ประเมินผล	คุณลักษณะการคิดเชิงบวกของผู้เรียน					เฉลี่ย รวม	ลำดับ ความ ต้อง การ จำเป็น
	1. ความ เชื่อมั่นใน ตนเอง	2. การมี คุณ ธรรม	3. การ มองโลก ในแง่ดี	4. ความ ฉลาดทาง อารมณ์	5. ความ คิดสร้าง สรรค์		
1. การออกแบบ เครื่องมือที่ใช้วัดผล การเรียนรู้ของผู้เรียน	0.457 (2)	0.441 (3)	0.495 (1)	0.428 (4)	0.421 (5)	0.451	1
2. การกำหนดเกณฑ์ การประเมินผล	0.404 (4)	0.396 (5)	0.434 (2)	0.441 (1)	0.427 (3)	0.422	2

2) ด้านการจัดการเรียนการสอน ($PNI_{Modified} = 0.409$) มีดัชนีความต้องการจำเป็นต่ำสุด ใน
เรื่องการสร้างบรรยากาศทางการเรียนที่เพิ่มอิสระทางความคิด ($PNI_{Modified} = 0.399$) โดยมีความต้องการ
จำเป็นต่ำสุดของคุณลักษณะการคิดเชิงบวกของผู้เรียน ในด้านการมีคุณธรรม ($PNI_{Modified} = 0.365$)

ตารางที่ 3 ดัชนีความต้องการจำเป็น ($PNI_{Modified}$) ของการพัฒนาการบริหารวิชาการตามแนวคิดคุณลักษณะ
การคิดเชิงบวกของผู้เรียน ด้านการจัดการเรียนการสอน

การบริหารวิชาการ ด้านการจัดการเรียน การสอน	คุณลักษณะการคิดเชิงบวกของผู้เรียน					เฉลี่ย รวม	ลำดับ ความ ต้อง การ จำเป็น
	1. ความ เชื่อมั่นใน ตนเอง	2. การมี คุณ ธรรม	3. การ มองโลก ในแง่ดี	4. ความ ฉลาดทาง อารมณ์	5. ความ คิดสร้าง สรรค์		
1. การจัดการเรียนรู้	0.376 (5)	0.429 (2)	0.419 (3)	0.433 (1)	0.418 (4)	0.419	1
2. การสร้างบรรยากาศ การเรียนรู้ที่เพิ่มอิสระทาง ความคิด	0.385 (4)	0.365 (5)	0.418 (1)	0.406 (3)	0.408 (2)	0.399	2

อภิปรายผล

1. ลำดับความต้องการจำเป็นสูงสุดของการพัฒนาการบริหารวิชาการตามแนวคิดคุณลักษณะการคิดเชิงบวกของผู้เรียน ผลการวิจัย พบว่า

1) ดัชนีความต้องการจำเป็นที่สูงที่สุดเมื่อเปรียบเทียบกับค่าเฉลี่ยดัชนีความต้องการจำเป็นของการพัฒนาการบริหารวิชาการตามแนวคิดคุณลักษณะการคิดเชิงบวกของผู้เรียน คือ ด้านการวัดและประเมินผล ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากโรงเรียนยังขาดเครื่องมือในการวัดและประเมินผลที่มีประสิทธิภาพ ดังนั้นจึงควรที่จะต้องปรับปรุงการวัดและประเมินผลโดยวัดความสำเร็จในทางวิชาการควบคู่กับการเกิดพฤติกรรมที่เหมาะสม จึงต้องใช้วิธีการที่หลากหลายจากการเรียนการสอนร่วมกับการสังเกตพฤติกรรมของผู้เรียน

ผู้บริหารนับได้ว่าเป็นผู้มีบทบาทสำคัญต่อการวัดและประเมินผล โดยต้องส่งเสริมให้ครูเห็นความสำคัญของการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวัดและประเมินผล สอดคล้องกับ รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ (2551) ที่กล่าวว่าข้อบ่งชี้ของการวัดและประเมินผล ต้องส่งเสริมให้ครูจัดทำเครื่องมือที่ใช้ในการวัดและประเมินผลให้สอดคล้องกับมาตรฐานการจัดการเรียนรู้ แผนการจัดการเรียนรู้ และกิจกรรมการเรียนรู้ โดยเน้นการประเมินตามสภาพจริงจากการลงมือปฏิบัติของผู้เรียนเพราะการใช้เครื่องในการวัดผลการเรียนรู้ที่มีความยืดหยุ่นและหลากหลาย รวมถึงการประเมินผลตามสภาพจริง จะทำให้สามารถพิจารณาศักยภาพที่มีอยู่ในตัวของผู้เรียนในทุก ๆ ด้าน และประเมินผลความสำเร็จของผู้เรียนบนพื้นฐานของความแตกต่างระหว่างบุคคลได้อย่างเป็นธรรม ทั้งนี้ Reeves (2008) กล่าวว่า การประเมินผลผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ครูจะต้องสร้างเครื่องมือที่มีความหลากหลาย โดยคำนึงถึงความเหมาะสมกับผู้เรียนแต่ละคน เพื่อใช้ประเมินทักษะในศตวรรษที่ 21 ของผู้เรียน โดยเครื่องมือที่ใช้ในการวัดและประเมินผลของผู้เรียนจะต้องมีลักษณะคือ 1) การสร้างเครื่องมือจะต้องไม่ใช่เงื่อนไขมาตรฐานเดียว 2) ใช้วิธีการประเมินผลแบบเป็นทีม และ 3) การประเมินผลจะต้องดำเนินการอย่างเปิดเผย เพื่อให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการวัดและประเมินผลความสามารถของตนเอง ปัจจุบันโรงเรียนยังไม่ได้มีการวัดและประเมินผลที่ส่งเสริมคุณลักษณะการคิดเชิงบวกของผู้เรียนโดยตรง ซึ่งหากต้องการที่จะส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดคุณลักษณะการคิดเชิงบวก โรงเรียนจะต้องดำเนินการวัดและประเมินผลตามสภาพจริง ใช้เครื่องมือและวิธีการที่หลากหลายวัดความสามารถทางด้านวิชาการร่วมกับการสังเกตพฤติกรรมและการแสดงออกของผู้เรียนโดยบุคคลหลายฝ่ายร่วมกันและให้ผู้เรียนได้รับข้อมูลของตนเองเพื่อปรับปรุงการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง (ศศิธร บัวทอง , 2560) จะทำให้ผู้เรียนเกิดการยอมรับ สามารถมองเห็นทั้งส่วนที่ดีและส่วนที่ต้องปรับปรุงของตนเอง นำไปสู่การพัฒนาศักยภาพที่มีอยู่ในตนเองได้อย่างแท้จริง

2) ดัชนีความต้องการจำเป็นสูงสุดของการวัดและประเมินผลในการพัฒนาการบริหารวิชาการตามแนวคิดคุณลักษณะการคิดเชิงบวกของผู้เรียน รายด้านย่อย คือ การออกแบบเครื่องมือที่ใช้วัดผลการรับรู้ของผู้เรียน ในด้านการมองโลกในแง่ดี ดังนั้นการวัดและประเมินผลจึงควรคำนึงถึงความสำคัญกับการสร้างแรงจูงใจของผู้เรียน ด้วยการสร้างความตระหนักถึงความสามารถภายในตนเอง โดยเปิดโอกาสให้ทางเลือกแก่ผู้เรียนในการตัดสินใจเลือกวิธีการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของตนเอง จะทำให้ผู้เรียนมองเห็นความสำเร็จมากกว่าความล้มเหลว

จะเห็นได้ว่า ผู้บริหารควรมุ่งเน้นในเรื่องการพัฒนาการวัดและประเมินผล โดยส่งเสริมให้ครูออกแบบเครื่องมือที่ใช้ในการวัดและประเมินผลของผู้เรียน ด้านการมองโลกในแง่ดี ซึ่งจะช่วยลดความวิตกกังวลของผู้เรียนในการเรียนรู้ ทำให้ผู้เรียนมีความหวังในตนเอง เกิดเป็นกำลังใจในการเรียนและมีความมุ่งมั่นที่ต้องการจะประสบความสำเร็จในการพัฒนาการเรียนรู้ของตนเอง ทั้งนี้ จามจุรี จำเมือง (2552) ได้เสนอแนวทางการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน ด้วยการส่งเสริมให้ครูดำเนินการวัดและประเมินผลตามสภาพจริงจากการลงมือปฏิบัติและการสร้างสรรค์ผลงานที่เกิดจากผู้เรียน พัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการวัดและประเมินผลให้มีความหลากหลายซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนมีแนวทางในการตัดสินใจเลือกวิธีการวัดและประเมินผลที่ตรงตามความสามารถและศักยภาพของตนเอง สอดคล้องกับ Reeves (2008) ที่กล่าวว่า การประเมินผลการเรียนรู้จะต้องให้ผู้เรียนเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการประเมินและมีส่วนร่วมในการเลือกวิธีการประเมินการเรียนรู้ของตนเอง การประเมินผลที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนประเมินความสามารถของตนเองจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการสะท้อนตนเอง รับรู้ถึงศักยภาพของตนเองที่มีอยู่ และสามารถพัฒนาศักยภาพของตนเองได้ด้วยตัวของผู้เรียนเอง ครูจึงมีบทบาทสำคัญที่จะช่วยให้คำแนะนำแก่ผู้เรียนในการพัฒนาทักษะการประเมินตนเอง (สมาพร มณีอ่อน, 2559) ด้วยการออกแบบเครื่องมือที่ใช้ในการวัดผลให้มีความหลากหลายและเน้นการประเมินผลตามสภาพจริง จะทำให้ผู้เรียนสามารถตัดสินใจเลือกวิธีการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของตนเองได้อย่างถูกต้องและเหมาะสมกับศักยภาพที่มีอยู่ ส่งผลให้ผู้เรียนรับรู้ถึงศักยภาพของตนเองและสามารถพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง นำไปสู่การประสบความสำเร็จทั้งทางด้านการเรียนและด้านการดำรงชีวิต

2. ลำดับความต้องการจำเป็นต่ำสุดของการพัฒนาการบริหารวิชาการตามแนวคิดคุณลักษณะการคิดเชิงบวกของผู้เรียน

1) ดัชนีความต้องการจำเป็นที่ต่ำที่สุดเมื่อเปรียบเทียบกับค่าเฉลี่ยดัชนีความต้องการจำเป็นของการพัฒนาการบริหารวิชาการตามแนวคิดคุณลักษณะการคิดเชิงบวกของผู้เรียน คือ ด้านการจัดการเรียน

การสอน ซึ่งหมายถึง การวางแผนจัดการเรียนรู้ และการสร้างบรรยากาศทางการเรียนที่เพิ่มอิสระทางความคิด

ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากโรงเรียนเห็นความสำคัญของการจัดการเรียนการสอน ซึ่งสอดคล้องกับ ขอบข่ายการดำเนินงานและบทบาทหน้าที่ของสถานศึกษาในการจัดการเรียนการสอนตามที่ กระทรวงศึกษาธิการ (2552) กำหนดไว้ คือ 1. การจัดทำแผนการสอน 2. การจัดการเรียนการสอนที่เน้น ผู้เรียนเป็นสำคัญ 3. การใช้สื่อการสอนและแหล่งเรียนรู้ 4. การจัดกิจกรรมที่ให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติ 5. ส่งเสริมครูในการแก้ปัญหาการจัดการเรียนการสอนโดยการทำวิจัยในชั้นเรียน 6. ส่งเสริมการพัฒนาผู้เรียน โดยการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับความถนัดและความสนใจของผู้เรียน ผีกระบวนกรทางความคิด การเผชิญสถานการณ์ต่าง ๆ และการแก้ไขปัญหา จัดกิจกรรมที่เน้นการลงมือปฏิบัติ ปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่ดีงาม พร้อมทั้งส่งเสริมครูให้สามารถจัดบรรยากาศการเรียนรู้และใช้สื่อจากแหล่ง การเรียนรู้ต่าง ๆ สร้างความร่วมมือกับทุกฝ่ายเพื่อร่วมกันพัฒนาศักยภาพผู้เรียนและพัฒนากระบวนการ เรียนรู้ให้เป็นไปอย่างต่อเนื่อง ซึ่งเป็นสิ่งที่โรงเรียนให้ความสำคัญเพราะการจัดการเรียนการสอนส่งผลต่อ การพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนโดยตรงซึ่งเป็นเป้าหมายหลักของการจัดการศึกษา การจัดการเรียนการสอน ที่สร้างบรรยากาศการเรียนรู้เชิงบวกจะช่วยลดความเครียดของผู้เรียน (Steptoe, Wardle & Marmot, 2005) ส่งผลให้ผู้เรียนเกิดอิสระทางความคิด มีความพร้อมในการเรียนรู้ ทั้งนี้โรงเรียนได้ดำเนินการตามลักษณะ ดังกล่าวโดยส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่มุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ใช้กระบวนการเรียนรู้ที่มีความ หลากหลายและสร้างบรรยากาศทางการเรียนเชิงบวกที่พัฒนาอิสระทางความคิดส่งเสริมคุณลักษณะการ คิดเชิงบวกของผู้เรียน

2) ดัชนีความต้องการจำเป็นต่ำสุดของการจัดการเรียนการสอนในการพัฒนาการบริหารวิชาการ ตามแนวคิดคุณลักษณะการคิดเชิงบวกของผู้เรียน รายด้านย่อย คือ การสร้างบรรยากาศทางการเรียนที่ เพิ่มอิสระทางความคิด ด้านการมีคุณธรรม คือ การสร้างบรรยากาศการจัดการเรียนการสอนที่เพิ่มอิสระ ทางความคิดของผู้เรียนในการกระทำสิ่งที่ถูกต้องอย่างสม่ำเสมอเกิดเป็นอุปนิสัย ส่งผลดีทั้งต่อตนเอง และผู้อื่น

จะเห็นได้ว่าโรงเรียนให้ความสำคัญกับการจัดการเรียนการสอนที่มุ่งเน้นการสร้างบรรยากาศ ทางการเรียนที่เพิ่มอิสระทางความคิดในด้านการมีคุณธรรม ซึ่งการจัดการเรียนการสอนเป็นการดำเนินงาน หลักที่ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนทั้งทางด้านวิชาการและด้านพฤติกรรม การส่งเสริมให้ผู้เรียนมี คุณธรรมจึงเป็นสิ่งที่โรงเรียนให้ความสำคัญเพราะการมีคุณธรรมจะนำมาซึ่งพฤติกรรมการแสดงออกที่ ถูกต้องและเหมาะสมของผู้เรียน โดยครูเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการจัดการเรียนการสอนที่จะส่งผลต่อ

คุณภาพของผู้เรียนในทุก ๆ ด้าน สอดคล้องกับจามจุรี จามเมือง (2552) ที่เสนอแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน คือ ส่งเสริมให้ครูจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีเนื้อหาและกิจกรรมสอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน ปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงาม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ โดยจัดบรรยากาศการเรียนที่เอื้อต่อพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน ซึ่งทางโรงเรียนสนับสนุนครูผู้สอนในการดำเนินการจัดการเรียนการสอนที่ปลูกฝังให้ผู้เรียนมีคุณธรรมจริยธรรม เกิดเป็นพฤติกรรมที่ดีงามและถูกต้องจนเป็นนิสัย ด้วยการสร้างบรรยากาศทางการเรียนที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสดงความคิดเห็นอย่างอิสระ โดยครูผู้สอนร่วมเป็นส่วนหนึ่งในการทำกิจกรรมการเรียนรู้กับผู้เรียน สอดคล้องกับกัญญาวัฒน์ ภัคดี (2563) ที่กล่าวว่า การมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอนของครูจะสามารถช่วยพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของผู้เรียน ครูจึงมีการจัดทำแผนการสอนที่เน้นเนื้อหาทางวิชาการและการปลูกฝังคุณธรรมให้แก่ผู้เรียน โดยสร้างบรรยากาศทางการเรียนเชิงบวกที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีพฤติกรรมแสดงออกที่เหมาะสมในการทำงานร่วมกับผู้อื่นและเกิดความตระหนักในการกระทำสิ่งที่ไม่ถูกต้องจนเกิดเป็นนิสัย ทั้งนี้ มุทิตา จินอิม (2561) กล่าวว่า การจัดการเรียนการสอนที่สอดแทรกคุณธรรมจริยธรรมด้วยการใช้วิธีการที่หลากหลายทั้งในและนอกห้องเรียน จะช่วยให้ผู้เรียนมีพฤติกรรมทางจริยธรรมที่สูงขึ้น ผู้เรียนจึงมีสภาพจิตใจที่ดีและกระทำในสิ่งที่ไม่ถูกต้องเกิดเป็นคุณลักษณะประจำตัวที่ดีงามสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นภายในสังคมได้อย่างมีความสุข

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการผลการวิจัยไปใช้

1) ผู้บริหารควรพัฒนาการวัดและประเมินผลของโรงเรียน โดยการมุ่งเน้นให้ครูออกแบบเครื่องมือที่ใช้ในการวัดและประเมินผลให้มีความหลากหลาย สร้างแรงบันดาลใจแก่ผู้เรียนโดยเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเลือกวิธีการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของตนเอง

เนื่องจากผลการวิจัยพบว่า การวัดและประเมินผลมีดัชนีความต้องการจำเป็นที่สูงที่สุดเมื่อเปรียบเทียบกับค่าเฉลี่ยดัชนีความต้องการจำเป็น คือ การออกแบบเครื่องมือที่ใช้วัดผลการรับรู้ของผู้เรียนในด้านการมองโลกในแง่ดี

2) ผู้บริหารควรส่งเสริมครูในการจัดบรรยากาศทางการเรียนรู้ที่ทำให้ผู้เรียนเกิดอิสระทางความคิด โดยครูและผู้เรียนต่างมีส่วนร่วมในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นบนพื้นฐานของความถูกต้อง พร้อมทั้งสอดแทรกการมีคุณธรรมให้แก่ผู้เรียนทั้งในและนอกห้องเรียน

เนื่องจากผลการวิจัย พบว่า การจัดการเรียนการสอนมีดัชนีความต้องการจำเป็นที่ต่ำที่สุดเมื่อเปรียบเทียบกับค่าเฉลี่ยดัชนีความต้องการจำเป็น คือ การสร้างบรรยากาศทางการเรียนที่เพิ่มอิสระทางความคิด ด้านการมีคุณธรรม

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1) ควรนำผลที่ได้จากการศึกษาลำดับความต้องการจำเป็นมาใช้ในการวิจัยเรื่องแนวทางการพัฒนาการบริหารวิชาการตามแนวคิดคุณลักษณะการคิดเชิงบวกของผู้เรียน เพื่อช่วยให้ผู้บริหารและครูได้มีแนวทางการพัฒนาการบริหารวิชาการที่นำมาใช้ในการพัฒนาผู้เรียนให้เกิดคุณลักษณะการคิดเชิงบวก

2) ควรทำการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาการบริหารวิชาการตามแนวคิดคุณลักษณะการคิดเชิงบวกของผู้เรียน เพื่อช่วยให้ผู้บริหารและครูร่วมกันส่งเสริมปัจจัยที่ส่งผลดีพร้อมทั้งควบคุมปัจจัยที่ไม่พึงประสงค์ต่อการพัฒนาการบริหารวิชาการตามแนวคิดคุณลักษณะการคิดเชิงบวกของผู้เรียน

บรรณานุกรม

กระทรวงศึกษาธิการ. (2550). *หลักสูตรพัฒนาผู้นำการเปลี่ยนแปลง เพื่อรองรับการกระจายอำนาจสำหรับผู้บริหารการศึกษาและผู้บริหารสถานศึกษา*. นครปฐม: สถาบันพัฒนาครูคณาจารย์.

กัญญารัตน์ ภัคดี. (2563). *การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนโดยการมีส่วนร่วมของครู โรงเรียนกีฬาเทศบาลนครสุราษฎร์ธานี (ปริญญาานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา)*. มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี, สุราษฎร์ธานี.

เกียรติวรรณ อมาตยกุล. (2544). *อยู่กับเด็ก ๆ*. กรุงเทพฯ: ที.พี.ปริ้นท์.

จามจุรี จำเมือง. (2552). *รูปแบบภาวะผู้นำที่มีประสิทธิผลของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร (ปริญญาานิพนธ์การศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา)*. มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี.

นงเยาว์ ธาราตรีสุทธิ. (2530). *การบริหารงานวิชาการในโรงเรียนมัธยมศึกษา (แบบศึกษาด้วยตนเอง)*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

นพพงษ์ บุญจิตรดุลย์. (2551). *หลักการและทฤษฎีการบริหารการศึกษา*. กรุงเทพฯ: เทียมฟ้า.

พฤทธิ ศิริบรรณพิทักษ์ (ผู้ปาฐกถา). (18 มกราคม 2563). *การพลิกโฉมระบบการศึกษาเพื่อตอบโจทย์การพัฒนาประเทศ*. ในโครงการปาฐกถาศาสตราจารย์ ดร.วิจิตร ศรีสอ้าน ครั้งที่ 11 ประจำปี พ.ศ. 2563. คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

มุทิตา จินอิม. (2562). *แนวทางการสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรมในการจัดการเรียนการสอนของครูมัธยมศึกษาตอนต้น กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม*. สืบค้นเมื่อ มีนาคม 11, 2564, จาก <https://ph01.tci-thaijo.org/index.php/JIE/article/download/152603/134770/>

- รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ. (2551). *การบริหารงานวิชาการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน*. สงขลา: ศูนย์หนังสือมหาวิทยาลัยทักษิณ.
- ศศิธร บัวทอง. (2560). *การวัดและประเมินทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21*. สืบค้นเมื่อ มีนาคม 12, 2564, จาก <https://he02.tci-thaijo.org/index.php/Veridian-E-Journal/article/download/101805/78832>
- สมภาพ มณีอ่อน. (2559). *การประเมินเพื่อการเรียนรู้*. สืบค้นเมื่อ มีนาคม 14, 2564, จาก <https://so02.tcithaijo.org/index.php/suedujournal/article/download/91987/72117/>
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2552). *คู่มือการปฏิบัติงานข้าราชการครู*. กรุงเทพฯ: ชุมชมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สุพัตรา สุภาพ. (2553). กลยุทธ์สร้างความคิดเชิงบวก ในสภาวะกดดัน งานจะได้ดี. *วารสาร for Quality Finance*, 16(2): 84-87.
- สุภาภรณ์ ครุสรระน้อย. (2560). *ผลของโปรแกรมส่งเสริมการรับรู้ความสามารถแห่งตนที่มีต่อการคิดเชิงบวกของนักเรียนอนุบาลโรงเรียนสารสาสน์วิเทศนครราชสีมา (ปริญญาานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษาและการแนะแนว)*. มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา, นครราชสีมา.
- สุวิมล ว่องวานิช. (2558). *การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น (พิมพ์ครั้งที่ 3)*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อ้อม ประนอม. (2548). *พลังคำสู่พลังใจ*. กรุงเทพฯ: พิมพ์คำ.
- Reeves, D.B. (2008). *Reframing Teacher Leadership to Improve Your School*. Alexandria, VA: Association for Supervision and Curriculum Development.
- Seligman, M.E.P. (2006). *Learned Optimism: How to Change Your Mind and Your Life*: Vintage Books.
- Steptoe, A., Wardle, J., & Marmot, M. (2005). Positive Affect and Health-Related Neuroendocrine, Cardiovascular, and Inflammatory Processes. *Proceedings of the National Academy of Sciences of the United States of America*, 102(18): 6508-6512.